

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten (IV., Egyetem-utca 4. szám, földszint) és minden könyvkereskedésben kapható:

IFJÚSÁGI OLVASMÁNYOK.

- Hevesi Lajos.** *Jelky András bajai fiu rendkívüli kalandjai ötödik világrészben.* Történelmi kútforrások alapján a serdültebb ifjúság számára. Negyedik javított kiadás, 72 képpel. Diszkötésben 6 K.
- Hanusz István.** *Az állatok világából.* 92 szép kép-pel. Kötve 2 K 40 f. diszes kötésben 3 K 20
- Herodotos történelmi könyvei.** Ford. Geréb József. 3 kötet 8 K. Görögül és magyarul, 3 kötet 16 K.
- Hatszáz Magyar Nemzeti Dal.** Szavaltatok és dalok gyűjteménye. Angol vászonkötésben 2 K, aranyozott diszkötésben 3 K, dúsan aranyozott diszkötésben, aranymetszéssel 4 K.
- Jókai Mór.** *A magyar nemzet története.* Regényes rajzokban. Magyar festőművészek festményei után illusztrálva. 3 kötet füzve 13 K, vászonkötésben 19 K.
- *Regék.* (V. K. 21.) 40 f.
- Tartalom:* A holtak harca. A tündérnő fia. Az atya nyilai. A Zomotor. A csillaglövés. Csaba ire. A fehér sas. Stambulig lőtt nyil. Hadak útja. — A tengerszem tündére. Thonuzoba.
- *Csataképek a magyar szabadságharcból 1848—1849.* Illusztrált diszkiadás. Kötve 8 K.
- *Válogatott beszélei.* Kötve 3 K 20 f.
- Kölcsey Ferenc.** *Parainesis* és egyéb szónoki művei. Kötve 1 K 40 f.
- Középkori ázsiai utazók.** I. Rubruqis: Utam Tatárországban. II. Marco Polo könyve. Franc. fordította és jegyzetekkel ellátta dr. Brozik K. Három képpel 2 K.
- Külföldi tant.** Magyar költők műfordításai. Kötve 4 K.
- Lamb K. és M. Shakespeare mesék.** Bevezetéssel Shakespeare rövid életrajzával ellátta Mihály J. Átn. Volf Gy. Kötve 4 K 80 f.
- Magyar költők.** Költeményes gyűjtemény. A régibb és újabb verselés történetével, a költők rövid élet- és jellemrajzával Dr. Tolnay Lajostól. Diszes angol vászonkötésben 2 K 40 f.
- Müller Dániel.** *Az ó-kor története.* Átdolgozta Dr. Mangold Lajos. 2. kiadás 4 K.
- Pór Antal.** *Hellas föltirata es hellen államregiségek.* 2 K 80 f.
- Plutarchos.** *Életrajzok.* Ford. Szilasi Móric. Kötve 4 K.
- Regék,** arab. Fordította Vörösmarty Mihály. Két kötet. Címképes kiadás. Diszkötésben 12 K.
- Schiller Frigyes.** *A harmincéves háboru története.* Fordította Farkas István. Kötve 6 K.
- *Költeményei.* Fordították Szász Károly, Vargha Gyula és Váró F. Kötve 4 K.
- Sebestyén Gyula.** *Az Árpádok története.* 3 K.
- Selonszkij N. N.** *A jövő világából.* Fantasztikus regény. Fordította Ambrozovics Dezső 3 K.
- Szinnyei József.** *Az ezer tó országa.* (Finnország) 5 K 60 f.
- Szitznyai Elek.** *Levelek egy tanuló ifjúhoz.* Vá-szonkötésben 2 K. 80 f.
- Székely Aladár.** Arany János «Toldi»-ja. Tanulmány 1 K 60 f.
- Szavalkönyv.* Szavallásra legalkalmasabb költői és prózai művekből összeállított gyűjtemény. Diszes kötésben 1 K 60 f., angol vászonkötésben 2 K.
- Tennyson Alfréd.** *Költői beszédek.* I. Arden Enoch. II. király idyllek. Kötve 1 K 60 f.
- Thukydides.** Ford. Zsoldos Benő. Kiadta az Akadémia. Három kötet 6 K 40 f.
- Tompa Mihály összes költeményei.** Egy kötet. Diszes kötésben 4 K.
- Tibulus elegiái.** Ford. Csengeri János. Diszkötésben 2 K 80 f.
- Vas Gereben.** *A régi jó idők.* Regény számos raj-zal. Kötve 5 K 60 f.
- *Nagy idők, nagy emberek.* Magyar korrajz, szá-mos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
- *Egy alispán.* Magyar korrajz, számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
- *A nemzet napszámossai.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
- *A pörös atyafiak.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
- *Életunt ember, Urambátyám és en, végül adomák.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
- *Garasos arisztokrácia.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
- *A tekintetes urak.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
- *A jurátus élet.* Korrajz; elbeszélések és adomák. Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
- *Dívi.* Korrajz. Számos rajzzal. A kötet végéhez számos adoma van csatolva. Kötve 5 K 60 f.
- Verne Gyula.** *Antifer mester csodálatos kalandjai.* 72 képpel. Kötve 7 K 20 f.
- *Senki fia.* Regény. 83 képpel. Kötve 7 K 20 f.
- *A «Cynthias» hajótöröttje.* Fordította Gaal Mózes. 22 képpel 3 K 60 f.
- *A Francia zászló.* Fordította Gaal Mózes. 40 kép-pel. Kötve 4 K.
- *Grant kapitány gyermekei.* 172 képpel. Vász-onkötésben 7 K 20 f.
- *Utazás a tenger alatt.* 107 képpel. Kötve 3 K 60 f.
- *A rejtelmes sziget.* Három részben. 136 képpel. Kötve 4 K 80 f.
- *Keraban, a vasfejű.* Regény. 40 képpel. Kötve 5 K 20 f.
- *Az Orinocon fölfelé.* Fordította Gaal Mózes. 49 kép-pel, Vász-onkötésben 4 K 80 f.
- *Bombarnac Klaudius.* Egy hirlaptudósító jegyzet-könyve. 54 képpel. Kötve 5 K 20 f.
- Vörösmarty Epikai költeményei.** Diszkötésben 5 K.
- *Lyrái költeményei.* Diszkötésben. A költő areképével és életrajzával Gyulai Páltól. Diszkötésben 5 K.
- Varga Ottó.** *Magyarország története.* A Kisfaludy-Társaság által Lukács Krisztina-díjjal koszorúzott pályamunka. Képekkel gazdagon illusztrált kiadás. Vász-onkötésben 16 K.
- Zrínyi Miklós gr.** *Szigeti veszedelme.* Az első 1651-iki kiadás után. Olcsó kiadás. Vász-onköt. 1 K 40 f.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. Kéziratokat nem adunk vissza.
Fél évre... 4 kor. 80 fill.		
Egész évre... 9 kor. 60 fill.		
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	

KEZDŐDIK A MUNKA.

(Egy apa levele fiához.)

«Úgy van, fiam, kezdődik a munka. Avagy nem folytatódik-e inkább? Szabad-e a munkának szünetelnie, annak a munkának, melyet az egész emberiség végez kora reggeltől késő estig, annak a munkának, mely állandó, mint az Idő, melyhez az egyes ember beáll napszámossnak, mihelyt tudatára ébredt a maga véges kicsiny erejének s kidül, ha ereje elfogyott? Láttam öreg, nagyon öreg embereket, akik vánkoston ültek, a karjukat is nehezen tudták már megmozdítani s a szék karfáján nyugvó kezük öt újja babrált, — dolgozott. Míg birták erővel, mindig dolgoztak. Akkor végződött az ő munkájuk, amikor megállott a szívöket hajtó malom vize.

Mikor mondhatták el ezek a nagyon öreg emberek, hogy «kezdődik a munka» — s hej, be fájdalmas lehetett a szívök, mikor érezniök kellett, hogy számukra már nem is folytatódhatik!

Lásd, édes fiam, én nem sajnálalak téged, hogy útra indítalak, nem sajnálalak, hogy munka vár reád, hogy itt kell hagynod a pihenésnek tanyáját: mert tudom, hogy reád ott, a műhelyben igazibb örömek várnak. Én tudom, hogy a munka gyönyörűségével semmi sem ér fel. Ismerek embereket, akik életökben semmit, vagy nagyon keveset dolgoztak. Még fiatalok volnának, ha éveik számát tekintem s már öregek, ha reájuk nézek; viszont ismerek öreg embereket, akik kis gyermekkoruk óta dolgoztak s ma is vidám lélekkel végeznek, ha kevesebb erővel is. Arcuk piros, szemök ragyog, izmaikból nem fogyott ki időnap előtt az erő. Fiatalabbak, mint amazok, akik elhalványult, fakó arccal hintálják

magukat a karosszékekben s a régi időket emlegetik, mikor az emberek nem voltak olyan unalmasak, mint ma.

Ha a bőséges természet ingyen való jókedvől megadna mindent, amire a halandó embernek szüksége van: sült galamb repülne a tálba szépen felaprózva, kenyér hullna az ölünkbe, formás karéjokba szelve, szomjas ajkunkhoz egy láthatatlan kéz odatartaná a hűvös itallal teljes edényt, ha a testünkre ruha nőne, még akkor is azt mondanám neked: boldogabb az olyan ember, aki a mindennapi kenyerét a maga esze vagy keze munkájával szerzi meg, aki megtanul dolgozni, akinek a munka nem félelmes, hanem kívánatos.

Te mindezt most nem érted meg, édes fiam, de elhiszed, mert édes apád mondja s édes apádnak ezt nyilván tudnia kell, mert ő kelme igen jó barátságban él a mindennapi munkával. Úgy van, jó barátságban élek s elmondom neked, hogy miképpen barátkoztam meg vele.

Mikor először találkoztam a Munkával, féltem tőle. Kimentünk aratni. Kezembe vettem a sarlót. A rozs tele volt szúrós tövissel, megkellett hajlanom, a nap szörnyen tűzött a hátunkra; a derekam megfájult. Elkezdtem panaszkodni. Leültem a határbarázdába s néztem, hogy aratnak a nagyobbak. Őket is sütötte a nap, ők nagyobbak voltak, tehát mélyebbre kellett hajolniok, nekik is fájhatott a derekuk — s még sem panaszkodtak. Aztán tudtam, hogy a rozs szeméből kenyeret fognak sütni, abból én is eszem. Aztán elkezdtem magamat szörnyen szegényleni, felállottam a barázdából, arattam tovább...

Igen, fiam, a te apád szegyelte magát, hogy ő ne dolgozzék s hogy helyette mások dolgozzanak.

És megkezdődött a munka ezelőtt sok évvel és folytatódik ma is. Ha én kidülök, te állasz helyembe s akkor neked is csak folytatódni fog, édes fiam! Mikor pedig imádkozol, kéred Istentől a mindennapi kenyeret, úgy-e? Isten megadja, mert apád kezébe vette a sarlót!

Eredj, fiam, vedd te is akezedbe!»

DUGOVICS TITUSZ.

Csitt, tárogató! — Hagyd zengenem öt Pici lantom húrjaival!
— Hányszor kicsiké, nagy hősök előtt
A pálma-dics, a diadal!

Harminc nap a harc áll; fal, bástya bedől,
Köd ül a nap arcán füst fellegitől;
Gúnyolni borultát, felhői alól
Délnek közepén ki-kicsillan a hold.

Már ina-szakadtig küzdött a magyar,
Vérhabja patazik s mint bérci sudar,
Mit al-meg a felszél ide s tova hajt,
Hogy törzsöke recesen, koronája sohajt:

Úgy pusztul a népség, úgy agg a vezér:
«Ezér' foly-e vérünk? Virasztok ezér'?»
Jaj, Nándor ha eldől, utána a hon —
S kontyos töröké lesz a pusztá vadon . . .»

Öt nap nem aludt már, a hatodikán,
— A harc szünetelven — pihenni kíván.
De aggva közelget fekhelyihez:
Helyette a résen helyt állni ki lesz?

S megszólal a tornyon egy ifjú vitéz:
«Majd lesz, ki helyetted helytállani kész —
Kicsillan a csillag, a nap ha lemén,
Míg Húnnyadi szünyad — im örködöm én!»

S elszünyada Húnnyad' — de álma zavart,
Sompolygani látja a várhoz a tart,
Imbolygani látja a várfalakat:
Hová a török lép, utána szakad.

«Hah, álmodom-é?» föl-fölríadoz —
«Hej, hol van a kardom?» — de kelni haboz,
És visszahanyatlik, pillája nehéz, —
De éber a tornyon az ifjú vitéz.

Lenn mozdul az ellen, éj leple alatt,
Közeli valóban a pusztá falat;

Megszegni, galád, a fegyverszünetet,
Meglepni a békén pihenő sereget.

Meglepni a várat, tódul sok ezer:
Lármát — a magyart meglepni — se ver.
Halkan, gyalog is, csalfán közeleg,
Míg ágyuival már mind ott a sereg.

Egyszerre sok ágyu dördül . . . De hamar
Ébrednek az alvók — mind «Talpra magyar!»
Ébred Húnnyad is; boszús, de nem félven,
Ott áll maga is, bátor hada élén.

A hídön a falhoz tódul a török,
Föl ágyu dörög, nyíl szárnya zörög;
Fal bomlik is itt-ott, de erősen áll az,
Törökök nyilára megy sűrűn a válasz.

Megmászni kísérli sok a falakat,
De visszasüvöltő nyilakba akad.
Boritja a harcot az éji homály . . .
S fenn — Húnnyad — alatta a vára csak áll.

Nincs hát a pogány közt, nem félve halált,
Most aki e várnak megmássza falát,
Biztatva, vezetve, haladna elül,
S kitűzze a holdat, diadalmi jelül!?

Nyomán az egész had hogy törne elő,
Támadna szívökben oly bátor erő:
Nincs veszve a harc még, *egy* hős ha akad,
Ott fenn lesz a hold, ott fenn lesz a had!

És ime kiválik, törtetve elő,
Egy ifjú török, a hold-emelő,
Bércek fia, kit nem ijeszt meredék,
Egy kő ha kiáll, neki lépcsőnek elég!

És mind magasabba nyomúl a török . . .
De várva vigyáz rá a bástya fölött
Húnnyadi öre, kit éj árnya takar.
— S egyszerre az ormon fölbukkan a tar.

Rá a magyar ugrik; de gyors a pogány,
S áll talpon előtte a bástya fokán;
Meglebben a félhold, mit jobb keze tart,
Míg bal keze torkon fogj' a magyart.

«Megállj!» riad ez rá. — «Vessz!» ordít a tar.
Fürgébb a török, de erősb a magyar.
— «Feltűzöm a holdat! Allah, segíts!»
— «Nem, ezt soha, kontyos! ha itt veszek is!»

És kétes a harc — s kétségbeesett:
Ha lesz-e ma Krisztus egyháza mecsét?
— S mindegyre megújul — mint két fenevad
Birkóznak — a bástya döng lábok alatt.

Féltérde lenyomja most egyik a mást;
Most lankad ez, az győz szemlátomást.
Úgy méri — kíséri: ki bírja, ki veszt:
Felhőkben a hold, ormán a kereszt.

Most elborul a hold, — most ing a kereszt —
Ez nyomja le azt most, az újra emezt;
Most, most, dulakodva a fal peremén —
Ott ásít a mély — «Eh, végét vetem én!»

S igyekezik a mélybe taszítani le . . .
Az megveti sarkát, nem bírva vele —
Már-már a török győz . . . s diadallal ahol:
Felhői közül kicsillan a hold . . .

S míg küzdenek ők — a bástya körül
A harc riadalma egy perere el-ül,
Elhallgat egy perere az ágyú-torok,
S döbbenve megállnak a harc sorok.

Ha győz a török, ha kitűzve a jel:
Nem tartj' a pogány-hadat semmi se' fel!
S ha győz a magyar, a hold ha bukik:
Nincsen török, aki még győzni tud itt!

És hosszú a harc — vagy néhány perce ha tart?
S jó több török is már, segíteni a tart,
Hadd álljon a hold fenn, bukják a kereszt —
De látja a másik s nem várja be ezt.

Most vég-erejét még összeszedi,
Derékon a tart megkapja, veti
Magát, vele azt is, a mélybe alá . . .
Győzött a kereszt — Isten úgy akará!

Épp egyet a tornyon kong a harang . . .
Visszhangja is *egy* zuhanás csak alant . . .
Két hősnek hogy egyenlő volt erejük:
Egy szikla kövén loccsan velejök!

Zeng-é dal a tarról, moshék sudarán?
Vajj' könnyez-e érte egy hűri leány?
— De pusztá barom-szám harcán a török —
S a hűri-gyönyör csak nagyinak örök . . .

De érted, ó ifju magyar, ki magad'
Önként oda dobtad, lány szíve szakad!

Siratva, vigaszt nyer rád büszke anyád . . .
— Más, Szűz-Anya nyújtja a dics-koronát.

S míg Krisztus egébe angyal-kar emel:
Maga Hunyadi másnap dísszel temet el.
S mint pálma, hied nő sirodon is,
Késő dal is emleget im, Dugovics!

Szász Károly.

AZ UTOLSÓ LANTOS.

Regényes korrajz. Irta Gaal Mózes. 21

XXIV.

Zaira boszúja.

Sebők bevallotta a pasa leányának, hogy szereti, érte jött, el akarja vinni messze földre, mert az apja sohasem adná neki.

Zaira boldog volt, de a nagy boldogságban sem feledkezett meg arról, hogy mivel tartozik apjának.

Ő magyar leánynak született, magyar leánynak neveltetett s a magyar leány többet lát apjában parancsolójánál, föltétlen uránál.

— Apám szeret, ő nem fogja ellenezni, jer atyámhoz! Térden állva kérjük s ő nem tagadja meg Zaira kérését.

— Nem, nem lehet. Nekem is van atyám, ki gyűlöli a tiédet, neki sem szabad semmit tudni. Nekünk titokban kell cselekednünk. Ha szeretsz, elfogadod tervemet, ha nem szeretsz — úgy jobb lett volna, ha sohasem látjuk egymást.

— Követlek! — szólott a lány határozott hangon.

— Szerezd meg atyádtól a titkos földalatti kijáró kulcsát. Arra lesz szükségünk.

— Ma este kezdedben lesz.

— Most pedig, szép Zairám, hagyj magamra, hogy gondolkozzam a többiről.

A leány engedelmeskedett. Leeresztette fátyolát s szó nélkül távozott.

Alighogy elment, benyitott Hasszán.

— Ki volt a hölgy?

— Zaira.

— Firuzi leánya?

— Ő.

— Így látott téged?

— Így.

— Akkor el vagyunk veszve.

— Így vagyunk mindnyájan megmentve.

— Nem értem.

— Ül le mellém s hallgass ide. Zaira szereti

még most is a török énekest, akit tizenhárom évvel ezelőtt látott, a dervisben felismerte s eljött meggyőződni róla s meggyőződött, mert így talált engem.

— Nos, hát aztán?

— Én felvettem azt az álarcot, amit ő készített nekem. Hazudtam, hogy szeretem, hogy érte jöttem, hogy el akarom rabolni.

— És —

— És nem fogom elrabolni, hanem kimentjük helyette Török Bálintot. Azt mondatd egyszer, hogy a földalatti kijárás volna a legbiztosabb, de ennek a kulcsát Firuzi féltetlen őrzi magánál. Ez a kulcs ma este nálam lesz.

— Nálad, a kulcs?

— A kulcs nálam.

— Török Bálint adj hálát az Istennek, ütött a szabadulásod órája! — kiáltott örömmel Hasszán s össze-vissza esőkolta a literatus okos homlokát.

— Ma éjjel kell megtörténnie. Holnap talán már késő lenne. Én Zairának a holnapot tűzöm ki. Szegény leány, sajnálom, de az uram élete becsesebb nekem, mint a saját magamé. Készíts el mindent jól. Lovak, kardok készen várjanak.

— Minden meglesz.

Három óra volt még az előkészületekre szárvá.

Török Bálint komoran járt alá s fel sötét cellájában. A láncot régen levette Hasszán lábáról.

A jó Hasszán nélkül három évig sem bírta volna ki e rettenetes földalatti büzhödő levegőt, de a fekete őrangyalnak galamb lelke volt ura irányában.

Belopta szívébe a remény csiráját s addig beszélt róla, addig biztatta, míg végre ő is kezdett hinni a megszabadulás gondolatában.

Benne van az ember természetében, hogy mindent elhisz, ha vágyainak hizeleg.

Végre is nem látszott lehetetlenségnek.

Hasszán minden héten új tervvel állott elé, míg végre az látszott legokosabbnak, hogy várják az időtől az indító alkalmat.

Firuzi legidősebb fia hiúz-szemekkel öröködött a héttoronyban elaggott atyja helyett.

Míg ő van a várban, addig szó sem lehet a megszabadulásról.

Egyszer aztán az is megtörtént. Szulejman maga mellé hívatta a Firuzi bajnok-fiát. Szük-

sége volt magyar kémre, aki Ferdinánd udvarában tartózkodjék állandóan.

Abban az órában, hogy Feriz bég elhagyta a héttornyot, küldte Hasszán is a maga emberét Magyarországra, Tinódi Sebestyénhez, hogy itt az idő, siessen Horpac segítségére.

Török Bálint semmit sem tudott még Sebök ittlétéről. Kilenc óra után fordult a kulcs záros ajtajában s megjelent Hasszán.

Hóna alatt csomagot hozott.

— Vesse le, jó uram, azt a rongyos dolmányt, itt van egy bő kaftán, kanyarítsa a nyaka körül. Ezt az övöt sem lesz kár felkapcsolni, így ni! S még a turbánt ráadásul.

Török Bálintnak annyi ideje sem maradt, hogy megkérdezze: miért mindez?

— Tyü, az áldóját, be derék pasa lett volna nagyságodból. Még csak a kard hiányzik. Azt künn tartja valaki. Most pedig vegyen búcsút ettől a tágas szép szobától, — ha Isten is úgy akarja, — soha sem fogja többet látni.

Török Bálint megilletődött.

Abban a tekintetben, amit utoljára vetett a cellára, tizennégy kínos esztendőnek minden nyomorúsága kifejezést nyert.

A következő pillanatban már üres maradt a szomorú börtöncella.

A szép Zaira nem tudott aludni.

Azon perc óta, hogy atyja vánkosa alól ki-lopta a titkos földalatti járó kulcsát, nem lelte egy percig sem nyugalmát.

Érezte, hogy rosszat követett el s szívet a bűntudat nyomta.

Felkelt s nesztelenül kiosont hálószobájából. Összebb vonta bő köntösét s lihegve sompolygott végig a hosszú folyosón. Az örök szundikáltak, senki sem vette észre.

Kopogtatott a Hasszán ajtaján; ki akarta a dervishez küldeni, hogy megnézzé: ott van-e szobájában? Az ajtó zárva maradt. Zaira suttogásai, kiáltásai eredmény nélkül hangzottak el.

Sietett a dervis ajtajához. Megkopogtatta, zörgette, kiáltott, mind hasztalan.

Ekkor iszonyú gyanú ébredt szívében.

Felkapott egy fáklyát s végig rohant ismét a hosszú folyosón, válláról félig lecsúszott a bő fátyol ruha, fekete fürtei ziláltan hulltak hátára, keblére. A fáklya fénye megvilágította halvány arcát, szikrázóvá tette haragos, sötét szemét.

Az örök babonás félelemmel álltak ki útjából

s fejöket furcsán csóválva néztek a rohanó leány után.

Zaira útját egyenesen a földalatti lépcső felé vette.

Jaj nekik, ha meg akartak szökni!

Az ajtót csukva találta, de a porlepett kőpadlón lábak nyomai voltak.

A vasrúd ki volt emelve. Megszöktek tehát!

Ismét a hadisten volt. Egy óriásnak képzelte magát karddal, lóháton. Lehányta magáról a nyugós kaftánt, lebontotta az útált turbánt s lobogó ősz hajjal, felgyürt meztelen karral forgatta meg a rettenetes vasat. Az első török vitéz, akit csapása ért, úgy oda omlott, mint a villámsújtott fa. Ezt követte egy másik, egy harmadik, egy negyedik.

LEOMLOTT, MINT A VILLÁMSUJTOTT FA.

Zaira fölsikoltott, a boszú kitörülte szerelmét. Föllármázta a héttorony minden fegyverfogható emberét, ő maga is lóra kapott, vezette a csapatot a földalatti kijáró külső ajtaja felé.

Éppen jókor érkeztek.

A három szökevény indúlófélben volt.

— Megálljatok! — kiáltott csengő hangon a leány s kiadta a rendeletet, hogy vegyék körül a helyet s egyiknek se adjanak egérutat.

Horpac látta a kelepcét s furfangos agya megállott, — itt már ő sem tudott segíteni.

— Ki a kardot! — dörgé Török Bálint s megsarkantyúzva lovát, merészen neki vágott.

Az ötödik hátulról került s éles dárdáját keresztülszurta hátán.

A hős jajszó nélkül lehanyatlott nyergéből.

Legalább vitézi módon esett el.

(Vége következik.)

A pergament-tekeres volna azon szent forrás,
Melynek egy kortya szomjad' örökre lecsillapítja?
A tudomány éltető ereje rád nem áldás,
Hacsak nem saját lelked annak forrása.

Goethe.

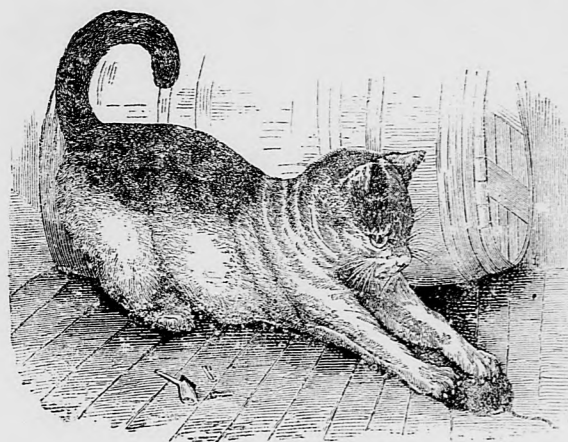
A fiatal ember dicsősége erejében van.

Salamon.

Képek háziállataink életéből.

2. A macska.

Hogy a macska értelmes állat, tagadnunk nem lehet; ámbár értelmességét, mint különjellegűt, a nagy házi vetélytársa, a kutya értelmességével szemben gyakran kevésre becsülik. Mivel azonban a macska a társaságot kerüli, a zsákmány után csavarogni szeret és a kutya tanulékonyágának híjával van, azért az emberrel való

EGERET FOGÓ MACSKA.

hosszú s bizalmas érintkezése sem hatott annyira reá, mint a kutyára.

Határozottan ugyan nem tudjuk, melyik vad-
törzsből veszi eredetét, de annyi bizonyos, hogy legközelebbi rokona a vadmacska s hogy ez az állat, ámbár úgy nagyságára, mint anatómiai szerkezetére nézve igen hasonlít hozzá, lelki tekintetben oly nagyon elüt tőle, hogy az egész föld kerekén nem találunk állatot, amely oly nehezen megszélidíthető volna, mint ez.

Érdekes az a tény, hogy minden macska, ha még oly szelíd is, ha alkalma nyílik s olykor minden ok nélkül is, igen könnyen megvadul.

Az elkényeztetett kis kutya, ha a szabadban eltéved, úgy jár, mint a kis gyermek az erdőben: nyafogat, sirdogál s kiabál az anyja után. Ellenben az elkényeztetett macska hasonló körülmények közt csakhamar otthon érzi magát. Ebből látszik, hogy a macskában megmaradt az örökölt vadság egészen napjainkig s hogy az emberekkel való hosszú érintkezése sem segített teljese.

A macska értelmességéről számos példa tanúskodik. Így egy úrnő beszéli, hogy oly macskája

volt, amely a házi nyulakra különös kedvvel vadászott. Egyszer egy fekete házi nyulacska fogott, de nem falta föl, mint máskor a mászinüekkel tette, hanem elhozta s úrnője lábához tette. Valószínűleg azt gondolta, hogy a fekete nyulacska valami különlegesség, amelyet úrnőjének is meg kell hogy mutasson.

Egy másik úriasszony ismét beszéli, hogy egy macskája van, amelyet azelőtt mindannyiszor megbüntetett, valahányszor kölykei szobájában piszkítottak. S ezen eljárásának az volt a következménye, hogy maga az anyamacska látott hozzá kölykeinek a megfenyítéséhez, amikor észrevette, hogy illetlenül viselkedtek. A megfenyítés pedig abban állott, hogy fülüket mindaddig meg-megcibálta, míg a tisztasághoz hozzá nem szoktak.

Egy úr beszéli, hogy olyan macskája volt, amely minden tanítás nélkül maga megtanult kérni, utánozván a kis kutyát, amelynél észrevette, hogy hasonló módon nyalánsághoz jut. De a macska csak akkor folyamodott a kéréshez, amikor éhes volt. S ha félre akart menni, a padlót kezdte kaparni, hogy a jelenlevők figyelmét magára vonja s ha ez nem sikerült neki, a hozzá legközelebb levőnek a ruháját rántotta meg s az ajtóhoz ment, ahol nyávogva megállott, míg az ajtót ki nem nyitották.

Egy utazó a következőket meséli: «Mikor egyszer két hónapra távoztam otthonról, az emberekhez igen ragaszkodó macskámat lakásomban hagytam s megengedtem, hogy távollétem alatt a lakásomat két fiatal ember használhassa, akik a macskát lépten-nyomon ijesztgették s kergették. A visszatérésemet megelőző héten a macska megkölykezett s kölykeit a szekrény mögé rejtette. Megérkezésem napján a macska hozzám ugrott s én megsimogattam, mint rendesen s azután ismét távoztam. S midőn egy óra múlva hazatértem, a kölykeket

HÁZI MACSKA.

szobám egyik szögletében pilantottam meg, ahol a macska máskor is tartogatta s etgette előbbi kölykeit. A szolgálóm, akit megkérdeztem, hogy ki hozta ide a kölykeket, felelé: «Uram, a macska maga egyenkint a szájában vitte oda.»

A macska valószínűleg így okoskodott: most, mikor a gazdám itthon van, nem kell attól tartanom, hogy az a két durva fráter kárt okozhatna kicsinyeimben, tehát kihozom őket, hogy jó gazdám s védőm megláthassa s a szögletben majd etetem, ahol valamennyi előbbi kölykeimet háborítatlanul etetem s felneveltem.

Egy ismerősöm beszéli, hogy miképp mentette meg a macska papagályuk életét. «Egyszer egy este — beszéli — senki sem volt a konyhában. A szakácsné is kiment egy pár percre és a kalácsnak való tésztát, hogy hamarabb megkellenjen, fedetlenül a takaréktűzhely közelébe tette. Egyszerre utána iramodik a macska s nyávogva értésére adja, hogy álljon meg, azután pedig a kötenyét fogta meg s kötenyénél maga után húzta. A szakácsné engedett a macskának s visszament vele a konyhába, ahol a papagályt a tésztában szárnyaival csapkodva s kiabálva találta; szegényke már egészen a hasáig merült volt el s nem bírt kiszabadulni. S ha a macska közbe nem lép, kétségkívül a tésztában fuladt volna meg.»

Hogy milyen ravaszul viselkedik a macska, mikor zsákmányra les, arról talán mindegyikünk tudna egyet-mást elmesélni saját tapasztalata nyomán. Erre vonatkozólag érdekesen nyilatkozik egyik ismerősöm az ő vén kandúrjáról, amely a fészkeből kiesett madárfiókot a vén madarak csalogatására felhasználta. Midőn ugyanis a madárfiók a fészkeből kiesve megszűnt kiabálni és szárnyaival csapkodni, a kandúr azonnal megérintette a karmaival, hogy megijessze s az ijedten körülötte röpkedő him kénytelen legyen hozzá közeledni, hogy megfoghassa. A kandúrnak ez a csele olykor-olykor sikerült is.

Egy szemtanú beszéli, hogy egy macskát figyelt meg, amely a kertben a verebekre leselkedett, ahol ételt szórtak nekik. A verebek azonban óvatosak voltak és a bokrok mögött levő falon egy sorban állottak föl. Innen oly sokáig kacsingattak hol a bokorban rejtőzködő macskára, hol a kiszórt ételre, hogy a macska végre türelmét vesztette s elkotródott.

Ez esetben a macska következőleg okoskod-

VADMACSKA.

hatott: a kiszórt étel csalogatja a madarakat. Midőn tehát az étel ki van szórvva, eljönnek a verebek s én majd meglessem őket s rajtuk ütök.

Egy másik megfigyelő ismét a következőket beszéli: «Barátomnak — mondja — szokása volt télen kenyérmorzsákat dobálni ki az ablakon, hogy az éhező madársereg fölszedhesse. Midőn a házi macska meglátta, hogy a kenyérmorzsák a verebeket oda csalogatják, a bokor mögé bújt s mikor a verebek a kenyérmorzsákra leszálltak, rajtuk ütött s itt-ott el is fogott egyet. Egy napon azonban havazott s a hó elfedte a kenyérmorzsákat. Erre a macska hozzálátott a munkához és nagy szorgalommal igyekezett a havat onnan elkapargatni s a kenyérmorzsákat szemenkint kiszedve a hóra felrakni. Mikor e munkájával készen volt, félrevonult rejtékhelyére s onnan leste a verebek eljövételét és pedig sokszor nem hiába.»

Okoskodása pedig körülbelül ez lehetett: a kenyérmorzsák csalogatja a madarakat. De mivel hóval van fedve, ennél fogva a havat el kell távolítanom onnan és a morzsákat úgy elhelyeznem, hogy a madarak lássák. Ha pedig a madarak leszállnak, rejtékhelyemről gyorsan rajtuk ütök.

De a házi macska más dolgokban is feltűnő ügyességet mutat. Így pl. az ajtót is ki tudja nyitni. Erre nézve egy földbirtokos a következőket beszéli: «Kocsisomnak volt egy macskája, amely az istálló ajtaját ki tudta nyitni. E dologban pedig a következőképpen járt el: felugrott a kilincse s hátulsó lábával az ajtó félfára támaszkodva a kilincset mellső lábával addig-addig szorítgatta lefelé, míg az ajtó ki nem nyílt.»

Még inkább kelti föl csodálkozásunkat az a tény, hogy a macska magamagától megtanulja az ajtó-csengetyűt meghúzni, ha azt akarja, hogy az ajtót kinyissák.

Erre vonatkozólag egy német tudós a következő esetet beszéli: «Házi macskám észrevette,

hogy a szakácsné mindannyiszor elhagyja a konyhát, valahányszor a konyha csengetyűje megszólal. Ezeknek az észrevételeknek alapján a következtetéseknek egész sora támadt agyában, még pedig: mikor a szakácsné a konyhából távozik, lophatok egy darab húst. A csengetyű hangja tehát jelenti nekem a legközelebbi alkalmat a lopásra. De mikor a csengetyű megszólal, még a fal mentén futó sodrony is mozgásba jön; tehát először a drótot meg kell rángatnom, hogy a csengetyű megszólaljon s én egy darab húshoz jussak. Úgy is történt. A macska rágorván a sodronyra, megszólaltatta a konyha csengetyűjét, mire a szakácsné a konyhából kilépett, a macska pedig a konyhába lopódzott, ahonnan sikerült is neki néhányszor egy darab húst elcsenni, míg furfangja ki nem tudódott.»

Egy barátom ismét említést tesz olyan macskáról, amely zárt szekrénybe is be tudott hatolni. Ugyanis felült a szekrény mellett levő asztalkára s addig tapogatta lábával a szekrény zárában levő kulcsot, míg az ajtó ki nem nyílt. S midőn macskáját oly szobába zárta, melynek ablakai fordítóval* voltak elzárva, rövid idő múlva a macska az ablakot kinyitotta s kiugrott az udvarra. Ez esetben a macska következőleg járt el: felugrott az ablak párkányára, mellső lábával megfordította a fordítót vízszintes helyzetéből a függélyesbe, neki támaszkodott egész testével az ablaknak, amely kinyílt s a macska kiugrott.

Ezekből a példákból láthatjuk, hogy házi macskánk ügyessége mellett jó adag ravaszsággal is meg van áldva. *Valentényi György.*

* Könyökalkakú fordító vasacska.

A BUDAVÁRI HALÁSZBÁSTYA.

Képeinkhez.

Midőn Schulek Frigyes kitűnő építészünk sok évi munka után befejezte a budavári koronázó főegyház helyreállítását, annak az eszmének a kiviteléhez fogott, hogy a remek építménynek, mely mellett szent István királyunk emléke is fog állni, megfelelő építészeti környezetet alkosson, melyben kifejezésre jusson mindaz, ami a templom és a nagy király történetével összefügg.

A koronázó főegyház története a XIII. századba nyúlik vissza, egészen addig, mikor IV. Béla a tatárpusztítás után újjáteremtette az elpusztult Magyarországot. Ekkor épült a templom bazilika rendszerben, átmeneti román-gót izlésben.

A XIV. században, Magyarország fénykorában, Nagy Lajos király idején a fejlettebb gót izlésnek megfelelően csarnok-templommá alakították át.

A XV. században, a Hunyadiak korában épült az éjszakkéleti kápolna, a déli előcsarnok és Mátyás király tornya, mely egy lebontott régibb déli torony helyén, gazdag késői gót izlésben a Hunyadi Mátyás kőbe faragott címerével ékesítve állott fenn a török pusztításig.

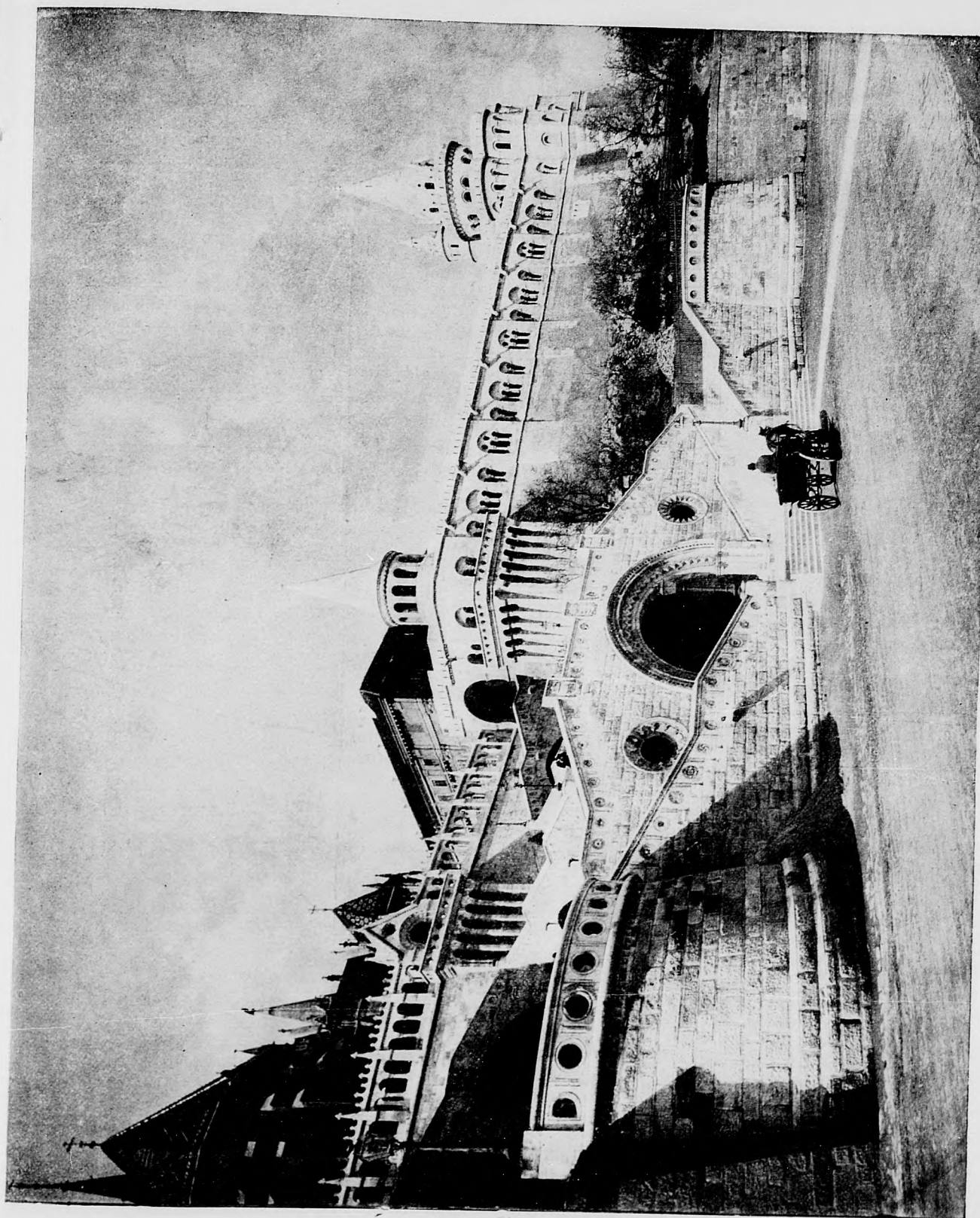
A templomhoz tehát sok százados történeti

AZ ÉJSZAKI HALÁSZBÁSTYA TORNYA.

emlékek fűződnek; újabban Ferenc József királyunk és boldogult Erzsébet királynénk koronázása, az ezredévi ünnepélyek és III. Bélának, 1196-ban elhalt árpád-házi királyunknak s feleségének, Antiochiai Annának temetése gyarapították a hozzá fűződő történeti jelentőségű események sorát.

Ennek a nevezetes templomnak s a mellette felállítandó Szent István-szobornak kellett tehát méltó és megfelelő keretet alkotni. Ez volt Schulek szerencsés eszméje, amit a szakemberek és a nagyközönség teljes megalégedésére immár meg is valósított, a magyar főváros nevezetességeit pedig egygyel szaporította.

A BUDAVÁRI HALÁSZBÁSTYA FŐLÉPCSŐJE.

HYPATIA.

Történeli regény az V. századból.

Irta Kingsley Károly.

22

Az ifjúság számára átdolgozta Zigány Árpád.

— Van itt egy másik szoba? — kérdezte Miriam halkán.

— Nines, — felelte Philammon.

A vén boszorkány összeszorította ajkait és

TARANIS A GALLUSOK JUPITERJE.

görcsösen megmarkolta törét. A lépések egyre közeledtek, majd hatalmas rúgással föltárult az ajtó és — Wulf meg Smid léptek be.

— Taraniszra! — kiáltott föl az öreg Wulf, — nagyon magasan van a lakásod, fiú. Hej, asszony-népség, menjetek csak innen! Beszédünk van ezzel a fiúval.

Pelagia már a léptek zajára úgy elfátyolozta az arcát, hogy a két gót rá sem ismert; most pedig, az első szóra kisurrant Miriammal a szobából.

— Sebaj, fiú! — szólt az öreg Wulf és barátságosan megveregette Philammon vállát, mihelyt egyedül maradtak. — Mi is ott voltunk a cirkuszbán és Smid a tanúm, hogy le akartunk ugrani az arénára. Derék gyerek vagy, öcsém s ha csak a hajad szála is megörbült volna! . . .

Philammon keserves sírásra fakadt, de Smid megvigasztalta:

— Minek ez a jajgatás? Azért jöttünk, hogy a segítségére legyünk. Felelj: ha kezded adjuk a nénédet, el mered-e vinni Alexandriából?

Philammon habozott, de aztán elszántan felelt:

— Tudjátok, hogy ki vagyok és mennyit merek.

— Jól van. A házunkat ismered. Tudod, hol van a csatornára nyíló hátulsó ajtó?

— Tudom.

— Légy ott holnap este napszállat után egy órával és vidd el, amit kapsz tőlünk. De aztán siess vele, ha kedves az életed, mert úgy fordulhat, hogy éjfél tájban már nem igen juthatsz ki a városból. . . .

— Elég, Wulf! — kiáltott közbe Smid hirtelen. — Már többet is mondtál, mint kellett volna.

— Nos? — kérdezte Wulf Philammontól, — ott leszel?

— Ott leszek! — felelte Philammon elszántan.

A két gót elégedetten ment le a lépcsőkön.

— Ezt hát elvégeztük! — mondta Wulf, amint leértek az utcára. — Most még csak a mi dolgunk van hátra.

— Majd rákerül a sor arra is, — felelte Smid, — talán már holnapután reggel hozzáfoghatunk.

PARITTYÁS QUÁDOK.

(Dombormű-részlet Marcus Aurelius diadaloszlopáról).

— A gótokról, a markomannokról és a dákokról bizonyos vagyok, de azokban a cudar hűnökben nem bízom.

— Ugyan! Hát mikor láttál olyan hűnt, aki

nem a fosztogatók és prédálók pártján lett volna? Csak Amalrik mást ne gondoljon.

— No, attól nem félek! Ha Pelagia nem lesz itt, dühében még a tengert is föl fogja gyújtani. De nézd csak, hogy rajzik a csöcselék! Jobb lesz, ha hátul kerülünk és úgy megyünk be a házba.

— Eb kerülgeti ezeket a számaron lovaglókat! — kiáltott föl Wulf haragosan. — Inkább karddal vágok köztük út magamnak.

De a kardra, úgy látszott, nincsen szükség; mint a széltől hajtott nagy terhes hajó előtt a víz, úgy vált ketté a két gót előtt is a csöcselék, de nyomban utánuk megint össze is csapódott. De mikor a két vitéz odaért a kapúhoz s éppen be akart lépni, vad ordítással vetette magát utánuk a tömeg:

— Barbárok! Pogányok! Gót zsványok!

— No, ha már ily nagyon viszket a hátatok, hát legyen, — mondta Wulf.

S kirántván kardjukat, a két góth nyugodtan vagdalkozott jobbra-balra, mintha káposztafejeket aratna. Még csak meg se álltak útjukban, még csak hátra se néztek; hanem, amint megtisztították az utcát a zavargó csöcseléktől, gondosan megtörölték kardjukat a vértől és szép lassan bebállagtak a kapun.

XII.

Az égi jel.

— Mit izent vissza, apám? — kérdezte Hypatia, midőn Theon visszajött Philammontól.

— Összetépte a leveledet és szó nélkül elszaladt.

— Hát hadd menjen ő is! Ha mindenki elhagyott nyomorúságunkban, miért maradt volna éppen ő mellettünk?

— Leányom! — kesergett az öreg Theon. — Hát lemondta minden reményről? Hisz még nem veszett el minden! Orestes hű maradt: ide küldte a testőreit, hogy megvédjenek a föllázadt csöcselék dühe ellen.

— Küldd haza őket. És ha jön a csöcselék, táj nekik kapút; én kész vagyok. Megérdemelttem sorsomat, mert emberekben bízom; s az ember a teremtés legundokabb kontár-munkája. De ne bántsuk ezt, apám. Az istenek nem hagynak cserben bennünket, mint az emberek és ha igen, hát csak a végzet telik be rajtunk, nincs miért zúgolódnunk. Porból lettünk és porrá leszünk. «S a por nem érez, nem gondolkodik» — ahogy a költő mondja.

— Ó, leányom! — kesergett az öreg Theon, — ne beszélj így! Hisz oly szép és fiatal vagy: tied a jövő, az élet!

— A szépség és ifjúság olyan, mint a jégre metszett kép, — felelte Hypatia szomorúan, — oly gyorsan múlik mind a kettő, mint a nap hevétől olvad a hegy hava. De most menj, apám, — folytatta és gyöngéden megcsókolta

Theont, — egyedül akarok maradni magammal és — az istenekkel.

Theon esüggedten kiment s mikor az ajtót becsukta maga után, Hypatia lassan, szinte tántorogva ment oda Pallas Athene márványszobrához. Sokáig nézte az istennő büszke, okos arcát s szemei lassankint megteltek könnyekkel. Aztán a térdei megroskadtak s ő maga oda borult a márványszobor elé, fájdalmasan szólítgatván a holt, hideg követ:

— Athene! Pallas! Minden bölcsesség kútfeje:

MINDEN BÖLCSESSÉG KÚTFEJE: KÖNYÖRÜLJ RAJTAM!

könyörülj rajtam! Adj jelt magadról és szólj hozzám, még ha minden szavad átok és megfogamzik is! Te vagy az örökkévaló igazság, én a semmi vagyok, aki megtérni vágyom hozzád. . . Ó, ne taszíts el, adj jelt magadról, örökkévaló igazság! Pallas! Athene! Minden bölcsesség kútfeje!

Forró könnyekkel öntözte, forró csókokkal halmozta el a jéghideg szobrot; de az esengett égi jel nem mutatkozott: a kő néma és hideg maradt.

Egyszerre csak megsuhogtak az ajtó nehéz függönyei s mire Hypatia hátranézett, már ott állt mellette Miriam.

NAGY THEODOSIUS.

— Hangosan kiált! — mondta a vén zsidónő rekedt, epés hangon. — Hangosan kiált, hisz istennővel beszélsz! És az ég magas, elfárad a szó, míg följut odáig!

— Takarodjál innen, boszorkány! — kiáltott föl Hypatia hevesen és fölugrott a földről. — Takarodjál innen, barbár zsidó!

— Barbár zsidó? — fakadt ki Miriam fogcsikorgatva. — És mi vagy te? Még barbárabb görög, aki faragott képet imádsz s azt várod, hogy a kértedre megszólal! Mik voltakot ti, Tróját ostromló görög csöcselék, midőn a mi Salamon királyunk, a bölcs, oly fényben és dicsőségben lakozott Jeruzsálemben, melyhez foghatót se Byzantium, se Róma nem látott soha? Gyerekek voltakot, akik mindennap új játékszerre vágytatok és csupa mulatságból isteneket faragtatok magatoknak... csinos legényeket, mint ez itt, la! — s ezzel megveregette azt a gyönyörű szobrot, melyet belvederi Apollo néven ismerünk.

Hypatia megdöbbenve nézett a vén zsidónőre, akinek szemei lobogtak szinte a rajongás féktelen tüzeiben. Az akkori babonás világban minden tudás forrásának és bölcsességének a mesés Keletet tartották — s ez a vén boszorkány onnan származott. Nem lehetséges-e hát, hogy éppen ő tudja az igazságot, az abszolút, az örökkévaló igazságot, melyet Hypatia hiába keresett? Hisz még a gyűlölt keresztény vallásnak az alapja és gyökere is a zsidó hitben van s a régi khaldeusok mindenkor híres mágusok, varázslók voltak!

Mind e gondolatokat úgy leolvasta a ravasz Miriam a meghökkenő Hypatia arcáról, mintha nyitott könyvbe nézett volna. Még nagyobb hévvel folytatta hát:

— Nos, nem vagy kíváncsi a jövőre? Százféle módon megjósolhatom! Vizzel, tűzzel, a holdnak falra vetett sugaraival, rostával és a csillagokból, vagy akár a huszonnégy elementum táblájával, amellyel Nagy Theodosiusnak is meg-

jövendőték, hogy övé lesz a birodalom — s a jóslat beteljesedett... Nos, mire vársz még? Bőjtölj ma egész nap, késő estig s ha minden sötét lesz, jer hozzám: Eudaimon, a portásod, majd elvezet. De hozd magaddal a fekete agát-követ is! Ó, el ne feledd, mert nélküle nem boldogulhatunk. Felelj: eljössz-e hát?

Hypatia sokáig nem felelt, de Miriam két izzó szeme úgy égette az arcát, hogy nem állhatta tovább s izgatottan kiáltott föl:

— Ah, mily szörnyű láng emésztheti lelkedet, ha ily világgal süt két ablakod! Nem hiszek neked! Nem hiszek! Adj zálogot, adj jelt hatalmadról és akkor elmegyek!

— Ah, jel kell neked? — kérdezte gúnyosan Miriam. — Jól van! Fogjad ezt a kristálygolyót... Nézz reá merően és ne gondold semmire... Úgy... most vigyázz!

Hypatia kezébe vette a golyót és Miriam parancsához híven merően nézett rá. A vén zsidónő pedig kinyújtotta két karját Hypatia felé és szinte fölmagasodva egy arasszal, reá szögezte izzó két szemét. Akkoriban bűvös, varázsos mesterségnek tartották ezt, ma már tudjuk, hogy ez a hipnotizálás nem ördögség.

A görög leány szemhéjai lassankint megnehezültek és Hypatia elálmosodott; erejének és öntudatának utolsó maradványával el akarta hajtani a kristálygolyót, de már késő volt. Térdei megcsuklottak alatta s a teste öntudatlanul a földre roskadt.

Midőn fölébredt, még mindig görcsösen szorongatta kezeiben a golyót s a vén zsidónő ott ült előtte a széken.

— Nos, eljössz-e hát? — kérdezte tőle Miriam.

— Elmegyek, — felelte Hypatia fáradtan, alig hallhatóan. — Elmegyek, mert látom, hogy hatalmasabb vagy nálam. De ha megcsalsz, — tette hozzá suttogva, — ez lesz az utolsó csalódásom.

A BELVEDERI APOLLO FEJE.

— El ne felejtsd a fekete agát-követ! — intette őt Miriam, amint a küszöbről még egyszer visszafordult.

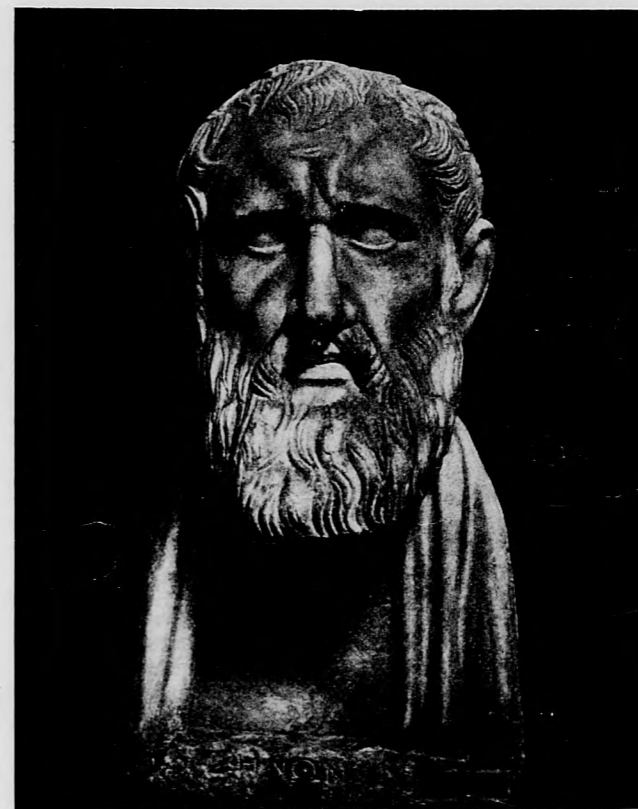
— Azt se felejttem el, — mondta Hypatia alázatosan, — nem felejték el semmit.

És midőn Miriam kiment, azonnal előkereste a görög filozófusoknak a mágiáról irt fejezeteit. Több óra hosszat bújta az elsárgult pergamenterket és nem tudott megválni a stoikus Zeno híres levelétől, melyben a bűvészetéről és varázs-

— Ha megengeditek, én is veletek tartok ma. És mivel görög szokás szerint a vendégnek nem szabad üres kézzel jönnie, mindjárt ide hozattam a vacsorámat is, amelyet együtt kell megennetek velem.

Két szíriai rableány pompás fácánt, pirosra sült szilvás kalácsot és néhány üveg szicíliai bort tett az asztalra.

— Én nem iszom, — jelentette ki Philammon, — a borban a sátán lelke van.

A STOIKUS ZENO.

latról érkezik. Hátha igaza van? Hátha ott van az örökkévaló igazság, amely minden titkot megfejt és ismeri a rejtélyes erőket, melyek az egész mindenséget igazgatják? Hátha? Hátha?

És ha nem? Ha nem, akkor mit ér az élet, melynek se célját, se okát, rendeltetését nem tudhatjuk? Mit ér az élet és mi az ember, ha nem tudja, hogy mi végre él és csak játékszere egy titkos hatalomnak, amelyet megismernie nem adatott?

*

Aznap este, midőn Philammon és Eudaimon szomorúan vacsoráltak a portás szegényes szobájában, váratlanul betoppant hozzájuk Miriam és jókedvűen így szólt:

— Bolond beszéd! — felelte Miriam vállat vonva, — a borban az erő és az élet. Hideg tűz az, mely csak aztán lángol föl, mikor már lenyeltük s a költő is megírta, hogy ez az az isten, akinek hevéből fölmelegszünk: agitante calescimur illo! Igyál hát, fiú, igyunk jövőre boldogságra és éljen Hypatia!

Philammon összereszt, de se nem szólt, se nem ivott.

— Szegény leány, — folytatta Miriam színlelt sajnálkozással, — nincsen senkije. Elhagyta minden barátja s ha nem menekül Alexandriából, rossz véget jósolok neki.

— Micsoda?! — kiáltott föl Philammon megrettenve, — talán veszedelem fenyegeti az életét? (Folytatása következik.)

A HALÁSZFIÚ.

A kis halászfű egész nap halászatott, de nem volt szerencséje.

Nem akadt hálójába egyéb, mint apró halacskák, egy sem a nagyjából. Már esteledett, mikor néhány szürke kis kagylót húzott ki a vízből.

Kedvetlenül nézte a hálót; ő izes halpecsenyét keres; mit csináljon ezekkel a kagylókkal?

Fogta a kagylókat és visszahajította őket a tengerbe.

Az egyik apró kagyló estében kinyílt és ime, a hitvány kagyló belsejében ragyog a legremekebb gyöngy, a kincsek kincse.

A fiú látta, utána kapott, de egy pillanat alatt összecsaptak a hullámok a kagyló fölött.

A fiú kezében volt a kincs, ő pedig a tengerbe vetette.

Vajjon mikor adja ki a tenger megint, mikor?...

Thüring Gusztáwné.

VEGYESEK.

A vízi élethez való alkalmazkodásról. A «Természet»-ből vesszük át ez érdekes cikket. A vízi élethez való alkalmazkodásnak sok szép példáját találjuk az állatok soraiban, még pedig nemcsak az aprók rendjeiben, hanem a legnagyobbak között is. Sőt valószínű, hogy egyesek csak azért válhattak óriásokká, mert a vízbe vándoroltak a szárazföldről. Óriási testük súlyát nem bírták volna a szárazon vonszolni. Ilyenek a bálnák például, melyeket régi időkől fogva «cethalak»-nak is neveznek, noha nem halak, hanem emlős állatok. Szőrük nincsen, vízben úgy sem vennék hasznát a bundának, de van ahelyett egész testükön a bőr alatt vastag hájrégük, amely nemcsak a hideg ellen védi őket, hanem fajsúlyukat is csökkenti. A hal fajsúlyát az úszóhólyag szabályozza; de a bálnának nincs úszóhólyagja, mert tüdővel lélegzik, mint a többi emlős. Ha ez a tüdő a mellkas elején fekszik, mint a szárazföldieké, akkor a bálna vízszintesen csak nagy és folytonos erőmegtöltéssel úszhatna, mert felhajtana az elejét a levegővel telt tüdő. Harcolásra, támadásra nem igen vállalkozhatik az óriás bálna. Épp ez okból nem is táplálkozhatik nagy állatokkal. Foga nincs, ehelyett azonban szájpaddlásáról legőnkörint egymás mellett sorban azok a foszlottszélű lemezek, melyekből az emberek az úgynevezett «halsont»-ot keskeny lemezekben hasítják. Ezek között átszűrni a vizet, melyből a táplálékul szolgáló apróságok ezrivel bennrekednek; ezeket azután lenyeli. A bálnák eleve szülő, szoptató állatok s ez, valamint anatómiai sajátágaik is bizonyítják, hogy valamikor szárazföldi emlősök voltak. Hogy azután így átalakultak, az a természet rendje. Bajos volna megmondani, hány évezred, hány generáció váltakozása során ment ez végbe. A geológusok szerint már a másodkorban voltak igazi bálnák a földön.

A róka életszívóssága. Január hó első napjainak egyikén W. erdőőr kint járt a chotomai erdő részben, ahol favágási munkálatok folytak. A késő délutáni

órákban az erdőőr hazafelé menet a mezőn a síma havon észrevett egy ülő rókát, melyre, óvatosan megközelítve, söréttel rálőtt. A róka a lövés után futásnak eredt, de csakhamar ismét leült, mire az erdőőr expressz-golyóval ismét rálőtt. E lövés után is futni kezdett a róka s egy árok mentén szaladva, abban eltűnt. Az árokból nem jött ki s így nyilván meghúzódott abban valahol. Az erdőőr az arrafelé jövő favágóknak meghagyta, hogy hajtsák meg az árkot feléje s alig hogy megindultak, a róka nyomban kiszökött egy bokor alól, de hamarosan meghúzódott egy másikban s amikor a hajtók odaértek, azok egyikét egészen bevárta. Mérgesen, fogait vicorgatva fogadta rókakománk a hajtót, sőt éppen támadni akarta s csak annyi ideje volt a hajtónak, hogy a fejszével fejére suhintson. A suhintás után a róka ismét futásra veszi a dolgot s ekkor látja a sebtiben odaért erdőőr, hogy a rókának hasából az összes belek kilógnak, melyek futása közben ide-oda himbálóztak. S ilyen állapotban futott sebesen, csak úgy porzott nyomában a hó. Az erdőőr jó lőtávolságban lévén, egy jól irányított lövéssel végre lefektette rókakomát a hó s megszabadította földi kínjaitól. Konstatálták nyomban a helyszínén, hogy az első sörétlövés a hasalját érte, melyet szelvében teljesen felszakított, mire természetesen a belek nyomban kifordultak. Az expressz-golyó célt tévesztett, kétségtelen tehát, hogy a tüdő és szív épek voltak, csak a harmadik lövés érte azokat. Hogy a róka oly soká élt, azon tehát nincs esodálkozni való, de az már roppant nagy szívósságra, életerőre vall, hogy oly iszonyú sebesüléssel, teljesen kilógó belekkel nyilván sebesen futott, akár csak egészséges állapotban.

Egy új sasfaj. Titel vidékéről küldtek fel mostanában Budapestre egy sast, melyben az ornithologia egy új fajt fedezett fel. A sas neve: Nisaetus fuscatus; determinálta Dr. Madarász Gyula. — Hasonlít ez a sasfaj a mi királysasunkhoz, de valamivel kisebb; azonban nagyobb, mint a közönséges lármás sas. Az eddig beszerzett adatok szerint bizonyára csak eltévedt vándorról van szó, mert nem lövéssel ejtették el, hanem elfogták a földön és pedig a titeli fensík északi részén, Mozorin község határában. A vadőr, aki elfogta ezt a ritka zsákmányt, a következőkben adja elő az esetet: Kint járt a mezőn és látta, hogy egy nagy sas üzöbe fogott a magasban egy valamivel kisebbet és azt verte; végre leverte a földre. Oda-sietett és többemagával elfogta a levert sast, azután bevitte egy mozorini úrhoz, ahol három napig fogságban tartották. Negyedik napon átvette a mostani tulajdonosa, akinél azután nemsokára éhen pusztult el, mert az egész idő alatt nem fogadott el semmiféle táplálékot. Bizonyára déli hazájából (Kis-Ázsia és Balkán-félsziget) került hozzánk ez a sas és egy másik által üldözött, átjött a Dunán, míg végre leveretve, fogságba került.

A vízi pocok. A vízi pocok (Arvicola amphibius), vagy vízi patkány életmódját még ma sem ismerik teljesen. Ugyanis azt hiszik, összetévesztve a föld alatt élő patkánnyal, hogy ragadozó. S épen azért a víz partján lakó emberek pusztítják is. Ez állat, nevét illetőleg is, félre volt ismervé; mert mint Bréchemin Lajos az «Agriculture Nouvelle»-ben közölt cikkében megjegyzi, a neve nem «Mus decumanus» (vándorpatkány), hanem Arvicola amphibius. Életéről azt hitték, hogy ragadozó, pedig mint Frechon Emil pontos tanulmányozásából kiviláglik, igen gyöngéd erkölcei vannak, mint többnyire az olyan állatoknak, amelyek növényvel táplálkoznak. A folyók partjaiban,

alagútakban s általában vizenyős helyeken élnek szép családi életet. Úszni természetesen tud, mert két hátulsó lába úszóhártyákkal van ellátva. Nem úgy szerzi táplálékát, mint közeli rokona, az Arvicola subterraneus, amely éjjel tör prédájára, hanem nappal is kijön lyukából s a part közelében úszkál egy darabig, figyelve mindent, míg végre egy kedvelt vízi növényt találva, két hátulsó lábán ülve, gyökerén helyet foglal s rácsálja szárát, leveleit, esetleg gyökerét. Szóval olyan életmódot folytat, mint a közönséges hód. Kicsit megfigyelve a külsejét, kitetszik a közte és az Arvicola subterraneus között lévő különbség. Ugyanis egész teste kisebb az említettnél, feje is kisebb s gömbölydedebb. Szőre hátán barnás, vöröses-barna oldalán, mellén és hátán hamvasszürke, lábai feketebarnák s farka szürkés-fekete szőrrel borított. Farka félhosszú, mint teste s kerek fülei alig láthatók. Lábán négy körme van. Fogzata 12 gyökérszerű zápfogból áll. Fogai tehát úgy fejlődtek, mint a rácsálóké. Valóban pedig nem egyebek, mint igen keskeny és kemény zománcsövek, melyek növényi anyagokkal telítvék. Tehát mint látjuk, pusztításának nincs semmi értelme.

FEJTÖRŐ.

Történelmi kérdés:

Ki volt az az osztrák tábornok, kit Pétervárad elfoglalásakor foglyul Budára küldtek, hol Windischgrätz bevonulásakor nyerte csak vissza szabadságát? Az osztrák hadsereg elvonulása után mint várparancsnok maradt Budán s az ostromkor Pestet bombáztatta, de a vár bevételkor utcai harcban megsebesülve még aznap meghalt.

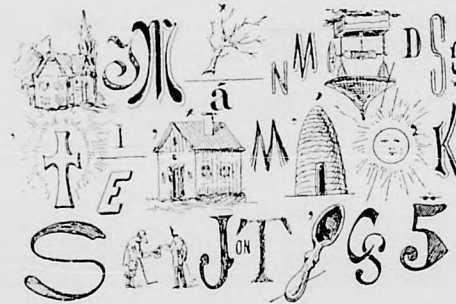
Algebrai kérdés:

Egy fiútól azt kérdezik, hogy hány éves, mire ő így felel: Anyám kétszer, apám háromszor annyi, mint én. A korunk száma összesen 102 év. Hány éves volt ő, az apja s az anyja? (Baranyai Zsolt.)

Természetrizai kérdés:

Mi a neve annak a polyvás virágúakhoz tartozó növénynek, melynek virágzata hengeres kalász, évelő, egy méter magas, a réteken található? Mi a latin neve? (Horváth Gyula.)

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1903 szeptember 6.

20. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Történelmi kérdés: Odescalchi Bernárd. — Szám-tani kérdés: A legöregebb kap 75, a középső 65, a legfiatalabb 60 mogyorót. — Természetrizai kérdés:

Az északi róka és az izlandi egér (Mus islandicus Nils). — Képrejtvény: Komoly az élet, víg a művészet.

Helyesen fejtették meg: Friedmann Ernő, ifj. Fleischl Sándor, Weil Károly, Breuer Ernő, Gráner Lajos, Benkő Károly, Kürti Pál, Bissingen Sándor gr., Mayer Oszkár, Vállas Lajos, Rác Károly, ifj. Kovács Lajos, Szemző István, Heisler Ignác, Lustig testvérek, Licht Zoltán, Barthonek Károly, Oestereicher Sándor, Havas Péter, gr. Toldalagi Mihály, Grosz József, Baumgarten Mihály, Haim Dávid, Taubinger Zoltán, Paál Antal, Hoffmann Béla, Zettl agoston, Popper József, Grosz Simon, Békés László, Kiss Aladár, Szirmai József, Szabó Gyula, Endrényi József, Varrók László, Babarczy István.

A kitűzött könyvjutalmat (Baksay: A dáma) Heisler Ignác főgimn. t., szabadkai előfizetők nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Főgimnázista. 1. Nem szólhatunk róla, mert nem ismerjük. 2. Az úgynevezett franciás iskolához tartozik, de korántsem olyan kicsiny jelentőségű, mint ön gondolja. 3. A beiratkozás szeptember 2-án kezdődik abban az intézetben. — K. I. Igen kedves dolog, de nincs kellő formába öntve s így nem közölhetjük. — V. Gy. Köszönjük, megkaptuk. — Három vándordíak. Intézkedünk, hogy abból a számból néhány példányt kapjatok. — IXZ. (Szeged.) Mi is úgy hallottuk, hogy a kassai Rákóczi-kiállítás Budapestre fogják hozni, illetve hogy itt is lesz kiállítás. Egyelőre a főváros hazafias közönsége a Rákóczi-ünnepre készül. Igaza van, ennek a kultusznak a nemzet szívéből kiviesnie nem szabad. — Ballada. Nem sikerült. Hamis ambíciót ne tápláljon a szívében. — Discipulus. A fordítás még gyöngécske, de azért csak folytassa. A fordítás igen hasznos foglalkozás. Igen szép szókinca van, de a kifejezések megválogatásában nincs elegendő gyakorlata. — Sch. P. (Budapest). 1. E hónap 29-én érkezik haza. Akkor elvárja az illetőnek látogatását. 2. Nem föltétlenül szükséges, de ha megszerzi, mindenesetre nem valja karát. 3. Alsófehér vármegyében van. — M. G. (Duna-Almás). Reméljük, hogy a vakáció igen kedvesen és hasznosan telt el. Kíváncsiak vagyunk piros arcokra és napbarnítottá kezrede. Kedves szüleidnek add át szíves üdvözlötünket. — H. G. A Deák Ferenc-ünnepély, melyre országszerte készülődnek, október 17-én lesz. Az iskoláknak nem szabad ezt az ünnepet közönyösen nézniük. — O. B. (Budapest). Hogy a jövő év-folyamban minő regényeket közlünk, azt egyelőre nem árulhatjuk el. — F. E. (Szendrő). 1. Legközelebbi számban válaszolunk rá. 2. A bekötési táblát a kiadó-hivatalnál rendelheti meg. — I. M. (Makó). 1. A félév szeptember végén fejeződik be. 2. Budapest, Rökk-Szilárd-utca 4. sz. 3. Czimer Károly: A művelődés és művészet története. Vászokötésben 4 korona. Megrendelheti a Franklin-Társulatnál. — V. L. (Jász-Kisér). 1. Legjobb, ha két kilós súlyzóval kezdi meg a gyakorlatokat. Az öt vagy nyolc kilósat nem ajánljuk; különben azzal úgysem érné el célját. A világ legerősebb emberei — Masson, Robinetti — szintén két kilós súlyzóval használnak. — A. Gy. (Kassa). A Magyar Nyelvőr a szünetben nem jelenik meg. — H. V. (Szász-Régen). Elküldtük. — Braun Márton előfizetők felkérjük, tudassa velünk címét, hogy a jutalomkönyvet számára elküldhessük. — Sch. F. (Baja). A jutalomkönyvet mi március 29-én elküldöttök Debrecenbe. Szíveskedjék a könyvet ott megszüretni. Mi nem tudtuk, hogy ön Bajára költözött s valószínűleg innen van e zavar. Kérjük szíves értesítését ez ügyben. — P. V. (Nagyvárad). A legtöbb példányban — másfél millióban — a párisi Petit Journal jelenik meg. 2. Napilap. — F. I. (Szolnok). 1. Az új pápa 68 éves. 2. Anyja már nem él. 3. Az a költő a pálosok rendjében volt.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten (IV., Egyetem-utca 4. szám, földszint) és minden könyvkereskedésben kapható:

IFJÚSÁGI OLVASMÁNYOK.

- Hevesi Lajos.** *Telky András bajai fú rendkívüli kalandjai ötödik világrészben.* Történeti kútforrások alapján a serdültebb ifjúság számára. Negyedik javított kiadás, 72 képpel. Diszkötésben 6 K.
- Hanusz István.** *Az állatok világából.* 92 szép kép. Kötve 2 K 40 f. diszes kötésben 3 K 20
- Herodotos történeti könyvei.** Ford. Geréb József. 3 kötet 8 K.
Görögül és magyarul, 3 kötet 16 K.
- Hatszáz Magyar Nemzeti Dal.** Szavaltatok és dalok gyűjteménye. Angol vászonkötésben 2 K, aranyozott diszkötésben 3 K, dúsan aranyozott diszkötésben, aranymetszéssel 4 K.
- Jókai Mór.** *A magyar nemzet története.* Regényes rajzokban. Magyar festőművészek festményei után illusztrálva. 3 kötet füzve 13 K, vászonkötésben 19 K.
— *Regék.* (V. K. 21.) 40 f.
Tartalom: A holtak harea. A tündérő fia. Az atya nyilai. A Zomotor. A csillaglovás. Csaba íre. A fehér sas. Stambulig lött nyil. Hadak útja. — A tengerszem tündére. Thonuzoba.
— *Csataképek a magyar szabadságharcból 1848–1849.* Illusztrált diszkiadás. Kötve 8 K.
— *Válogatott beszédei.* Kötve 3 K 20 f.
- Kölcsény Ferenc.** *Parainesis* és egyéb szónoki művei. Kötve 1 K 40 f.
- Középkori ázsiai utazók.** I. Rubruqis: Utam Tatárországban. II. Marco Polo könyve. Franc. fordította és jegyzetekkel ellátta dr. Brozik K. Három képpel 2 K.
- Külföldi lant.** Magyar költők műfordításai. Kötve 4 K.
- Lamb K. és M. Shakespeare mesék.** Bevezetéssel Shakespeare rövid életrajzával ellátta Mihály J. Átn. Volf Gy. Kötve 4 K 80 f.
- Magyar költők.** Költeményes gyűjtemény. A régibb és újabb verselés történetével, a költők rövid élet- és jellemrajzával Dr. Tolnay Lajostól. Diszes angol vászonkötésben 2 K 40 f.
- Müller Dániel.** *Az ó-kor története.* Átdolgozta Dr. Mangold Lajos. 2. kiadás 4 K.
- Pór Antal.** *Hellas főtírata es hellen államregiségek.* 2 K 80 f.
- Plutarchos.** *Életrajzok.* Ford. Szilasi Móric. Kötve 4 K.
- Regék,** arab. Fordította Vörösmarty Mihály. Két kötet. Címképes kiadás. Diszkötésben 12 K.
- Schiller Frigyes.** *A harmincéves háború története.* Fordította Farkas István. Kötve 6 K.
— *Költeményei.* Fordították Szász Károly, Vargha Gyula és Váró F. Kötve 4 K.
- Sebestyén Gyula.** *Az Árpádok története.* 3 K.
- Selonszkij N. N.** *A jövő világából.* Fantasztikus regény. Fordította Ambrozovics Dezső 3 K.
- Szinnyei József.** *Az ezer tó országa.* (Finnország) 5 K 60 f.
- Szitnyai Elek.** *Levelek egy tanuló ifjuhoz.* Vászonkötésben 2 K. 80 f.
- Székely Aladár.** Arany János «Toldi»-ja. Tanulmány 1 K 60 f.
- Szavatókönyv.** Szavaltásra legalkalmasabb költői és prózai művekből összeállított gyűjtemény. Diszes kötésben 1 K 60 f., angol vászonkötésben 2 K.
- Tennyson Alfréd.** *Költői beszédek.* I. Arden Enoch. II. király idyllek. Kötve 1 K 60 f.
- Thukydides.** Ford. Zsoldos Benő. Kiadta az Akadémia. Három kötet 6 K 40 f.
- Tompa Mihály összes költeményei.** Egy kötet. Diszes kötésben 4 K.
- Tibulus elegiái.** Ford. Csengeri János. Diszkötésben 2 K 80 f.
- Vas Gereben.** *A régi jó idők.* Regény számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *Nagy idők, nagy emberek.* Magyar korrajz, számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *Egy alispán.* Magyar korrajz, számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *A nemzet napszámossai.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *A pörös atyafiak.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *Életunt ember, Urambátyám és én, régül adomák.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *Garasos arisztokrácia.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *A tekintetes urak.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *A jurátus élet.* Korrajz; elbeszélések és adomák. Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *Divi.* Korrajz. Számos rajzzal. A kötet végéhez számos adoma van csatolva. Kötve 5 K 60 f.
- Verne Gyula.** *Antifer mester csodálatos kalandjai.* 72 képpel. Kötve 7 K 20 f.
— *Senki fia.* Regény. 83 képpel. Kötve 7 K 20 f.
— *A «Cynthia» hajótöröttje.* Fordította Gaal Mózes. 22 képpel 3 K 60 f.
— *A francia zászló.* Fordította Gaal Mózes. 40 képpel. Kötve 4 K.
— *Grant kapitány gyermekei.* 172 képpel. Vászonkötésben 7 K 20 f.
— *Utazás a tenger alatt.* 107 képpel. Kötve 3 K 60 f.
— *A rejtelmes sziget.* Három részben. 136 képpel. Kötve 4 K 80 f.
— *Keraban, a vasfejű.* Regény. 40 képpel. Kötve 5 K 20 f.
— *Az Orinocon fölfele.* Fordította Gaal Mózes. 49 képpel. Vászonkötésben 4 K 80 f.
— *Bombarnac Klaudius.* Egy hirlaptudósító jegyzetkötve. 54 képpel. Kötve 5 K 20 f.
- Vörösmarty Epikai költeményei.** Diszkötésben 5 K.
— *Lyrái költeményei.* Diszkötésben. A költő arcképevel és életrajzával Gyulai Páltól. Diszkötésben 5 K.
- Varga Ottó.** *Magyarország története.* A Kisfaludy-Társaság által Lukács Krisztina-díjjal koszorúzott pályamunka. Képekkel gazdagon illusztrált kiadás. Vászonkötésben 16 K.
- Zrínyi Miklós gr.** *Szigeti veszedelme.* Az első 1651-iki kiadás után. Olcsó kiadás. Vászonköt. 1 K 40 f.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:		FELELŐS SZERKESZTŐ		SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:	
Negyed évre	2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.		Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. Kéziratokat nem adunk vissza.	
Fél évre	4 kor. 80 fill.				
Egész évre	9 kor. 60 fill.				
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.			

AZ UTOLSÓ LANTOS.

Regényes korrajz. Irta Gaal Mózes. 22

XXV.

Hova lett a lantos ?

Az egyenetlen harc nem sokáig tartott. Horpacot lerántották lováról s darabokra vagdalták. A szép Zairának sem Török Bálint, sem Hasszán nem kellett, ő a dervist akarta kézkeríteni — élve.

Kiadta a parancsot, hogy senki se bántsa. Vessenek hurkot a nyakába, döfjék le alóla a lovat, kötözzék meg, de ne merészelje megölni senki sem.

Sebők vitézül védekezett. Mindig jól forgatta a kardot, azért született magyar nemesnek, hogy ebben se legyen az utolsó. De hogymegmenekült, ezt mégis jó lovanak köszönhetette.

A hü állat végső erőfeszítéssel neki rugaszkodott s elragadta gazdáját.

Mintha szárnyai lettek volna, oly villám-sebesen tűnt tova.

A törökök utólvették. Az egyik közelébe is jutott már s jól irányzott kopjája Sebők oldalába fúródott.

De ilyenkor nem érez az ember semmi fájdalmat.

Van egy hatalmasabb érzélem, mely a többit megbénítja, elaltatja s ez az életfentartási ösztön.

Sebők meg akart szabadulni.

Mit bánta ő, ha a vér oldalából patakzott s erejét mindinkább gyengülni érezte. Ő csak arra eszmélt, hogy az üldözők mindinkább elmaradoztak, a lódobogás megszűnt s őt egy sötét erdő lombjai elfedték.

Lassankint sem nem látott, sem nem érzett semmit.

Kezéből kihullott a gyepelő s a ló hátáról lefordult.

A hü állat, mihelyt érezte, hogy gazdája nem ül többé hátán, megállott, visszament és a földön elterülő gazdája mellett körül járkált, horkantott s végre ő is lehevert melléje, lába mellé kinyújtotta fejét lenyugasztotta s füleit hegyezte a legkisebb neszre is.

Az erdő csendes volt.

Régi fészkekre szálltak a madarak, elrejtettek a vadak, pihent mindenki, csak a csermely suttogott örök futásában, hol előtűnt a sziklahasadékból, hol elrejtőzött földalatti útjának szűk folyosójában.

Gyöngye szellő rezzentette meg a fák lombjait, leseperte a levelek harmatját, mintha irigyelte volna e rövid ideig élő könnyűt az éj tündérének!

Sebők ajka lezárult, arca halálsápadra változott, szeméből lassankint tünedezett az életet hirdető fény.

A hü állat nézte közönyös szemével gazdáját, — ha tudta volna, mit jelent ez a mozdulatlanság, ez a némaság! . . .

Hajnalra virradt a természet.

Az erdő minden zugában a legparányibb állattól a legnagyobb szörnyig érezte, hogy új nap, új élet kezdődött.

A csodálatos hangzavar, mely éppen sokféle-sége által ejti rabságba az ember fülét, fölti be magasztos érzélemmel a szívet: fölébresztette a pázsiton szunnyadó Sebőköt is.

Megpróbált felemelkedni, de nem volt jártányi ereje sem.

Visszahullott s nyugtalanul tekintett maga körül.